

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/139/2016
Identifikačné číslo spisu:	1114214765
Dátum vydania rozhodnutia:	31.10.2017
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1114214765.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci navrhovateľa J. B., trvale bytom v A., o umorenie zmenky, vedenej Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 2UL/1/2014, o dovolaniach 1/ SIBA CONSULTANTS COMPANY, so sídlom Trust Company Complex, Ajeltake Road, Ajeltake ostrov, Majuro, Marshallove ostrovy, zastúpenej splnomocnenkyňou HMG LEGAL, s. r. o, so sídlom v Bratislave - Starom Meste, Červeňova 14 a 2 / SITNO, a. s. v likvidácii, s o sídlom v Bratislave, Bajkalská 29/C, zastúpenej splnomocnenkyňou ALMOND LEGAL s. r. o., so sídlom v Bratislave - Starom meste, Grösslingova 4, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2015 sp. zn. 6CoD/14/2014 takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2015 sp. zn. 6CoD/14/2014 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Navrhovateľ podal 19. mája 2014 na Okresnom súde Bratislava I návrh na umorenie listiny - vlastnej zmenky, vystavenej ním 30. mája 2013 so záväzkom zaplatiť spoločnosti SITNO a. s. (neskoršej dovolateľke 2/, v čase vystavenia zmenky inak sídliacej na adrese Bratislava, Grösslingova 45 a podľa obsahu príslušného zápisu v obchodnom registri deň po podaní návrhu vstúpivšej do likvidácie, ďalej podľa okolností tiež len „SITNO a. s.“, resp. „SITNO a. s. v likvidácii“ - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“, „dovolací súd“ alebo skrátené „NS“) 6.940.264 € so splatnosťou 30. júla 2013 v Poštovej banke, a. s. (tejto inak sídliacej na Dvořákovom nábreží 4 v Bratislave - opäť pozn. NS). V návrhu tvrdil, že vzhľadom na úspešný priebeh obchodu ním reprezentovanej obchodnej spoločnosti SITNO HOLDING, a. s., so sídlom v Kremnici, Zechenterova 328/5 (ďalej tiež len „SITNO HOLDING a. s.“) a SITNO a. s., v súvislosti s ktorým zmenku vystavil (zámena akcií spoločnosti Vývoj Martin, a. s., so sídlom v Martine, Komenského 19 pôvodne vlastnených SITNO HOLDING a. s. a spoločnosti TATRALIFT, a. s., so sídlom v Kežmarku, Poľná 4, týchto vlastnených SITNO a. s.), stratilo vystavenie zmenky opodstatnenie a táto mu bola neskoršou dovolateľkou 2/ dňa 12. júna 2013 odovzdaná, následne však 4. apríla 2014 zistil, že originál takejto listiny nemôže nájsť (na mieste, kde má obdobné dokumenty uložené, ako ani v iných priestoroch, domácnostiach členov predstavenstva alebo zamestnancov SITNO HOLDING a. s.) a má za to, že tento je stratený.

2. Okresný súd Bratislava I uznesením z 19. augusta 2014 č. k. 2UL/1/2014-24 (ďalej tiež len „vzývacie uznesenie“) vyzval toho, kto má vlastnú zmenku uvádzanú v návrhu, aby sa v lehote 2 mesiacov od vydania uznesenia prihlásil na takomto súde a podľa možnosti zmenku predložil alebo podal námietky proti návrhu na jej umorenie; zakázal, aby sa podľa predmetnej zmenky platilo a vyslovil, že ak nebude do jedného mesiaca od uplynutia lehoty dvoch mesiacov podaný ďalší návrh na umorenie listiny, konanie v zmysle § 185r ods. 2 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení - opäť pozn. NS) zastaví. Vzývacie uznesenie prikázal vyvesiť na úradnej tabuli súdu po dobu 15 dní a inak ho doručil len navrhovateľovi.

3. Na základe ďalšieho návrhu navrhovateľa z 28. októbra 2014 na vyhlásenie zmenky za umorenú potom Okresný súd Bratislava I uznesením z 29. októbra 2014 č. k. 2UL/1/2014-29 (ďalej tiež len „umorovacie uznesenie“) vyhlásil vlastnú zmenku uvedenú v návrhu za umorenú a vyslovil, že toto uznesenie nahrádza umorenú zmenku; takéto uznesenie potom doručil navrhovateľovi a SITNO a. s. (tejto inak bez uvedenia aj dodatku obchodného mena v tvare „v likvidácii“).

4. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“) odvolania SITNO a. s. v likvidácii aj v záhlaví označenej neskoršej dovolateľky 1/ (ako osoby, na ktorú podľa oboch odvolaní mala byť predmetná zmenka rubopisom prevedená, ďalej tiež len „SIBA CC“) proti umorovaciemu uzneseniu, spojené s návrhmi oboch neskorších dovolateľiek na vstup SIBA CC do konania ako vedľajšej účastníčky, dovolaniami napadnutým uznesením odmietol (inak potom, čo samostatným uznesením zo 16. februára 2015 vstup spoločnosti SIBA CC do konania nepripustil). Žiadna z neskorších dovolateľiek podľa neho nebola účastníčkou konania a nemala tak ani oprávnenie na podanie dovolania proti umorovaciemu uzneseniu. U SIBA CC takýto záver pramenil z neúspechu návrhu oboch neskorších dovolateľiek na vstup takejto spoločnosti do konania, u SITNO a. s. v likvidácii potom z toho, že jej neprislúchalo postavenie žiadnej z osôb uvedených v taxatívnom výpočte účastníkov umorovacieho konania podľa § 185k ods. 2 O. s. p. Odvolací súd považoval za správny i postup Okresného súdu Bratislava I predstavovaný dorúčením vzývacieho uznesenia len navrhovateľovi a inak jeho vyvesením na úradnej tabuli súdu, keď mu neboli známi ďalší účastníci ani subjekty, ktoré by mohli mať zmenku v držbe a z návrhu vyplývalo, že zmenka bola osobou, ktorej sa podľa zmenky malo plniť, odovzdaná navrhovateľovi.

5. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podali dovolania SIBA CC aj SITNO a. s. v likvidácii. Obe navrhli, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu, resp. aj jemu predchádzajúce umorovacie uznesenie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie (podľa miery stotožnenia s a s jedným či druhým dovolacím návrhom buď odvolaciemu súdu alebo Okresnému súdu Bratislava I). Dovolaniami o. i. namietali, že im postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.), pričom postupom odnímajúcim možnosť pred súdom konať tu bolo nesprávne posúdenie okruhu účastníkov konania a ním determinovaný nesprávny záver o nedostatku ich oprávnenia na podanie odvolania (hoci im svedčala druhá definícia účastníka); popri tom zhodne s odvolaniami poukazovali na skutočnosť, že nie je pravdivým ani tvrdenie o strate predmetnej zmenky, keďže originál takejto listiny sa nachádza už od 20. júna 2014 v trezore Okresného súdu Bratislava V (z dôvodu vedenia takým súdom konania sp. zn. 3CBZm/216/2014, v ktorom sa SITNO a. s. v likvidácii domáha na navrhovateľovi a SITNO HOLDING a. s. zaplatenia zmenkovej a ďalšej sumy).

6. Navrhovateľ navrhol dovolania odmietnuť, pridržiavajúc sa svojich skorších podaní a majúc za to, že SITNO a. s. nespĺňa žiadnu podmienku účastníctva v konaní a preto aj jej dovolanie je dovolaním naň neoprávnenej osoby, u dovolania SIBA CC sú potom bez významu skutočnosti, ktoré nastali až po právoplatnom skončení konania.

7. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., dnes už aj v znení zákona č. 87/2017 Z. z., ďalej len „C. s. p.“), ako aj Civilný mimosporový poriadok (zákon č. 161/2015 Z. z., ďalej len „C. m. p.“). Najvyšší súd, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 395 ods. 1 C. m. p. (podľa ktorého ak

§ 396 neustanovuje inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie tu bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolaní, teda podľa príslušných ustanovení O. s. p. Dôvodom pre takýto postup bola nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C. s. p. a C. m. p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a 2 C. s. p. v spojitosti s ust. Čl. 3 ods. 1 a § 2 ods. 1 C. m. p.) a o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 2 ods. 1 C. m. p.).

8. Najvyšší súd po zistení, že obe dovolania boli podané včas (§ 427 C. s. p.) a subjektami usilujúcimi o status účastníka konania už v konaní pred odvolacím súdom, reprezentovanými tzv. advokátskymi obchodnými spoločnosťami (§ 429 C. s. p.) sa musel zaoberať v prvom rade oprávnenosťou dovolateľiek na podanie dovolaní.

9. Podľa § 240 ods. 1 vety prvej O. s. p. mohol dovolanie podať účastník (do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni - dnes inštancii), pričom takýmto účastníkom tu treba zásadne rozumieť účastníka konania pred odvolacím súdom, skončeného vydaním dovolaním napádaného uznesenia (ako toho, kto v namietanom postupe odvolacieho súdu, označovanom za nesprávny, vidí porušenie svojich procesných práv). Z obsahu spisu v prejednávanej veci je pritom nesporné, že hoci odvolací súd žiadnu z neskorších dovolateľiek za účastníčku umorovacieho konania nepovažoval, odmietnutím ich odvolaní (hoc aj iným než vecným vybavením takýchto podaní) im status účastníčok odvolacieho konania a takto tiež osôb oprávnených brojiť proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolaním založil. Dovolania preto boli podané na ne oprávnenými osobami a ostávalo posúdiť, či boli aj prípustnými (ktorá vlastnosť v prípadoch dovolaní opierajúcich sa o úpravu z ustanovenia § 237 O. s. p. šla takpovediac ruku v ruke s dôvodnosťou dovolania).

10. Podľa úpravy procesného práva, platnej v čase začatia dovolacích konaní v prejednávanej veci, šlo dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Podmienky prípustnosti dovolaní proti uzneseniam odvolacích súdov procesné právo platné a účinné do 30. júna 2016 vrátane upravovalo v ustanoveniach § 237 a § 239 O. s. p.

11. Prípustnosť dovolania podľa § 239 O. s. p. v tejto veci do úvahy neprichádza. Dovolaním tu totiž nebolo napadnuté uznesenie, ktorým odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa (dnes prvej inštancie, § 239 ods. 1 písm. a/ O. s. p.) ani uznesenie, ktorým by odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ prvá veta O. s. p.). Nešlo tu ani o prípad takého uznesenia potvrdzujúceho uznesenie súdu prvého stupňa, v ktorom by odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O. s. p.) a napokon ani o uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. b/ O. s. p.).

12. Dovolanie vzhľadom na práve uvedené mohlo byť preto procesne prípustné len vtedy, ak by v konaní, v ktorom bolo dovolaním napádané uznesenie vydané, došlo k niektorej z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p. (zakladajúcich tzv. zmätočnosť konania). Toto ustanovenie pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a/lebo g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Hoci štandardne platí, že z hľadiska § 237 ods. 1 O. s. p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v takomto

ustanovení, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo; v prejednávanej veci bolo treba dať dovolateľkám (namietajúcim zaťaženie konania vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.) za pravdu.

13. V ustálenej judikatúre najvyššieho súdu je za jeden z postupov odvolacích súdov, ktorými môže dôjsť k odňatiu účastníkovi konania možnosti konať pred súdom, považované i odmietnutie odvolania (rozumej odmietnutie odvolacieho súdu odvolať prejednať vecne), pokiaľ na to neboli splnené zákonom ustanovené podmienky (tu por. R 23/1994 a napr. uznesenie NS vo veci sp. zn. 6 Cdo 264/2015). Práve o prípad nutnosti takéhoto nazerania na vec šlo podľa názoru dovolacieho súdu aj v tentoraz prejednávanej veci.

14. Podľa § 185k O. s. p. účastníkmi konania (o umorenie listín, tu por. tiež marginálnu rubriku nad ustanoveniami §§ 185i - 185s O. s. p.) sú navrhovateľ, ten, kto je podľa listiny povinný plniť, ten, kto má listinu v držbe, a ten, kto podal námietky podľa § 185m ods. 2 (pričom osobou oprávnenou podať námietky s alternatívou predloženia listiny majúcej sa umoriť je ten, kto listinu má a kto je na jedno alebo druhé - tu rozumej buď na predloženie listiny alebo podanie námietok - vyzývacím uznesením vyzývaný).

15. Napriek doslovnému zneniu citovaného ustanovenia § 185k O. s. p. (bez podstatnej zmeny prevzatého do dnešného § 317 ods. 2 C. m. p.) treba podľa názoru dovolacieho súdu pri jeho výklade, s prihliadnutím k zásade spravodlivej ochrany práv a právom chránených záujmov, vyplývajúcej v minulosti z ustanovení §§ 1 a 2 O. s. p. a dnes z Čl. 2 ods. 1 Základných princípov C. s. p. i C. m. p., uplatniť pri záujme o korektné zodpovedanie otázky účastníctva v umorovacom konaní širší (extenzívny) výklad a za účastníka preto považovať každého, o kom súd už v čase vydania vyzývacieho uznesenia (v zmysle § 185m ods. 2, resp. aj ods. 3 O. s. p.), resp. dnes v čase vydania uznesenia o upovedomení o začatí umorovacieho konania (tu por. tiež § 317 ods. 1 a § 321 C. m. p.) dôvodne predpokladá, že by mohol byť dotknutý na svojich právach a mať námietky proti návrhu na umorenie listiny, a komu z tohto dôvodu má povinnosť aj doručiť uznesenie (tu por. rozsudok NS z 27. novembra 2007 sp. zn. 4 Cdo 33/2007, na ktorý sa dovolateľky odvolávali). Právo na doručenie uznesenia v takomto prípade zakladá zároveň právo na podanie odvolania proti nemu.

16. Ak sa odvolací súd v prejednávanej veci a pred ním ani Okresný súd Bratislava I neriadili takýmto výkladom, ale uprednostnili výklad užší, založený na prijatí tvrdenia navrhovateľa o vrátení mu zmenky dovolateľkou 2/ a o jej následnej strate, z toho logicky vyplynulo neuvažovanie s neskoršou dovolateľkou 2/ ako osobou, ktorá by mohla mať predmetnú zmenku v držbe alebo uplatniť námietky proti jej umoreniu a takto i nedoručovanie jej vyzývacieho uznesenia, hoci tu evidentne musel byť dôvod predpokladať, že osoba, ktorej sa zo zmenky malo plniť, by pri popieraní tvrdenia o jej strate (resp. aj tomuto tvrdeniu predchádzajúceho tvrdenia o odovzdaní zmenky jej vystaviteľovi) právo predložiť zmenku či alternatívne právo uplatniť námietky proti umoreniu využila. Záver o nedostatku účastníctva SITNO a. s. v likvidácii v konaní pred Okresným súdom Bratislava I a ani odvolacím súdom preto nemožno považovať za správny.

17. Pretože z dôvodov priblížených pod 15. zhora nejde dodnes usudzovať ani na právoplatnosť vyzývacieho uznesenia (u ktorého vyvesenie na úradnej tabuli súdu nemohlo nahradiť povinnosť jeho fyzického doručenia osobe, ktorej sa podľa zmenky malo plniť, keďže táto bola už Okresnému súdu Bratislava I známou, neplatili u nej dôvody obmedzovania sa na doručovanie vyvesením na úradnej tabuli, spomínané aj odvolacím súdom a boli tu všetky dôvody predpokladať, že pri - dnes už celkom nepochybnom - popieraní pravdivosti tvrdenia o strate zmenky buď predloží zmenku alebo uplatní námietky proti jej umoreniu a tým naplní jednu alebo druhú definíciu účastníka umorovacieho konania podľa § 185k O. s. p.), nemôže logicky obstať ani argumentácia navrhovateľa o nemožnosti prihliadania na skutočnosti, ktoré nastali až po právoplatnom skončení konania. To v intenciách diskutovaného problému znamená nielen nutnosť prihliadnutia na skutočnosť držby predmetnej zmenky Okresným súdom Bratislava V, potvrdenú obsahom spisu takéhoto súdu sp. zn. 4CbZm/8/2017 (tu por. obsah úradného záznamu Okresného súdu Bratislava I z 25. októbra 2017 s prílohami k nemu), ale i na ďalšiu

skutočnosť indosovania zmenky (jej prevodu rubopisom) ešte pred začatím konania v prejednávanej veci (17. apríla 2014) na rad SIBA CC (tu opäť por. prílohy k úradnému záznamu). Nevyhnutným záverom u druhej z takýchto skutočností musí byť potom aj to, že táto urobila aj z neskoršej dovolateľky 1/ osobu oprávnenú na podanie odvolania proti uzneseniu o umorení zmenky - bez možnosti odmietnutia jej odvolania ako podania naň neoprávnenej osoby (tu inak bez ohľadu na výsledok konania o návrhu na pripustenie jej vstupu do konania v pozícii vedľajšej účastníčky, ktorému nešlo vyhovieť už len pre povahu umorovacieho konania ako nespornového a vylúčenie inštitútu vedľajšieho účasti v takomto konaní s poukazom na pomerne kategorickú úpravu z ustanovenia § 93 ods. 1 O. s. p.).

18. Dovolateľkám tak bolo treba prisvedčiť v tom, že nesprávnym bol názor odvolacieho súdu o nedostatku ich oprávnenia na podanie odvolania proti umorovaciemu uzneseniu (hoci v tomto prípade platí, že u neskoršej dovolateľky 2/ bolo treba na status účastníčky usudzovať v konaní predchádzajúcom vydaniu umorovacieho uznesenia a naopak u dovolateľky 1 / potom, čo takéto uznesenie bolo vydané, keďže nedostatky v postupe predchádzajúcom vydaniu umorovacieho uznesenia by dovolateľka 2/ mala možnosť namietat len pri riadnom doručení jej vyzývacieho uznesenia, o aký prípad tu ale nešlo).

19. Ak dôsledkom záverov odvolacieho súdu, s ktorými sa dovolací súd nemohol stotožniť, bolo práve odmietnutie odvolaní, teda iné než vecné rozhodnutie odvolacieho súdu, dovolaciemu súdu neostávalo iné, než pre konštatovanie odňatia dovolateľkám takýmto rozhodnutím možnosti konať pred súdom napadnuté uznesenie odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 a § 450 C. s. p. zrušiť a vec vrátiť takémuto súdu na ďalšie konanie (nakolko nápravu stavu neprejednávania veci s neskoršími dovolateľkami aj v prvej inštancii a nedoručenia prvej z nich žiadneho z uznesení súdu prvej inštancie a tej druhej uznesenia vyzývacieho ide dosiahnuť i v odvolacom konaní, resp. tomu prispôsobiť výsledok takéhoto konania a preto nebol dôvod na zrušenie rozhodnutí oboch nižších súdov podľa § 449 ods. 2 C. s. p.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.